

LITERARY HERO – AS AESTHETIC AND ETHICAL CATEGORY

Barchin Shukurova

Basic doctoral student, Institute of the Uzbek language,
literature and folklore of the Academy of Sciences of the Uzbekistan, Tashkent, Uzbekistan

Annotation:

In this article, a comparative study of Lukman Burikhan's story "The Expected Day" was carried out, which shows that falling into the whirlpool of "mass culture" can cut off a person from national values and weaken his spirituality.

Keywords:

Story, leitmotif, psychological portrait, creative style, point of view poetics, creative concept, storyteller, identification, artistic analysis, poetic research

Луқмон Бўрихоннинг аксарият ҳикояларида кўпчилик (жамоа)нинг алоҳида одам (индивид) га муносабати масаласига урғу берилган ҳолатларга дуч келамиз. Бу жиҳатдан адибнинг "Қутилган кун" ҳикояси айниқса, характерлидир. Ҳикояга Р.Парфининг "Бир ёруғлик излайман ҳамон"¹ жумласи эпиграф қилиб олинган. Ёзувчи шу эпиграф орқали асл мақсадига ишора қилган. Бу ишора эса, китобхон эътиборини ҳикоя матнидан сизиб ўтадиган асосий ғоявий-эмоционал руҳ² – лейтмотивга йўналтиради. "Қутилган кун" ҳикояси қаҳрамони Бойхон исми йигит икки ой олдин аммасининг қизига уйлантириб қўйилган. Келин оилада эр ва аёлнинг ўрни ҳақидаги анъанавий ментал тасаввурлар руҳида тарбия топган. Кейинги пайтларда ёш келин кўзларида пайдо бўлган ўйчанлик, яъни психологик портрет³ унинг руҳий дунёсида кечаётган пўртаналарга ишора қилади.

Маълумки, Абдулла Қодирий "Тошпўлат тажанг нима дейди?" номли ҳикоясида муаммонинг асл илдизларини ишоравий мазмунга яширган, яъни Туркистонда "одамзоднинг юзтаси тўққуз пул" бўлган – иқтисодий ночорлик ва йўлсизлик туфайли миллий қадриятларга путур ета бошлаган даврни киноя, кесатиқлар билан ифода этган эди. Чўлпон эса, "Ойдин кечаларда"⁴ ҳикоясидаги Қодиржон ва умумлаштирувчи тип Аннахон образлари орқали долзарб ижтимоий-маиший муаммолар – ичкиликбозлик ва фахшга берилиш иллатининг маҳаллий халқ вакиллари орасида илдиз отаётганини чуқур надомат билан бадиий ифодага кўчирган эди.

Замонавий ўзбек ҳикоячилиги ҳам "оммавий маданияти" инсон қалбидаги яхшини ёмондан, оқни қорадан, ҳақни ботилдан фарқлайдиган нур – маънавий-руҳий тафаккурни сўндиришини кўрсатишга интиломқда. Чунки руҳ поклиги ҳамда иймон мусаффолиги ҳамини эътибор ва муҳофазага муҳтож⁵.

Йирик чўлпоншунос олим, профессор Д.Қуронов Чўлпоннинг "Ойдин кечаларда" ҳикоясини таҳлилга тортаркан, унинг жанр хусусияти, яъни адиб ижодий услубига хос воқеа-ҳодисаларнинг пластик жонлантирилиши – "нуқтаи назар поэтикаси"га алоҳида эътибор қаратади.⁶ Бизнингча, ҳикоянинг адиб ижодий концепцияси билан боғлиқ жиҳатлари,

¹ Луқмон Бўрихон. Тун қаъридаги шуъла. Қисса ва ҳикоялар. "ШАРҚ" НМАК Бош таҳририяти. – Тошкент: 2012, – Б. 146-155.

² Литературный энциклопедический словарь. Советская энциклопедия, . – Москва., 1987. – С. 178.

³ Литературный энциклопедический словарь. Советская энциклопедия, . – Москва., 1987. – С. 289.

⁴ Чўлпон. Ойдин кечаларда. – Бу ҳикоя ҳикоя илк бор "Инқилоб" журналининг 1922 йилги 7 – 8 кўшма сонидида чоп этилган. Сўнгра 1925 йилда Элбек тузган "Гўзал ёзғичлар" китобига киритилган. (Тадқиқотда Чўлпон. Асарлар. Уч жилдлик. Иккинчи жилд. – Тошкент, Ғафур Фулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти, 1993. – Б. 282-285 да берилган матнга таянилади. Б.Ш.)

⁵ Донолар ичкиликбозлик ҳақида. – Тошкент, "Медицина", 1990, – Б.15.

⁶ Қуронов Д. Чўлпон насри поэтикаси. "ШАРҚ" НМАК Бош таҳририяти, – Тошкент, 2004 – Б.38-42.

муаммонинг этик ва эстетик қимматини кузатиш ҳам фойдадан холи эмас. Маълумки, “Ойдин кечаларда” ҳикоясида бир ярим ой давомида тунларни тонгга улаб, сабр-бардош билан эрини кутган, қадр топталган келин хўрсиниқлари йиғига айланади. Қайнонанинг “– Отаси ҳам шундоқ, қизим...”⁷, деган аламоқ иқроридан сўнг, яъни ҳасратлашиш туфайли ошкор бўлган бахтсизлик туфайли икки дил – гулдай ёшлиги сарғайиб-сўлган кампир ва энди шу тақдирни кечинишга маҳқум гулдай келиннинг уйқаш тақдири ўзаро бирлашади. Шу боис, қайнонанинг олдинги қаҳрли “адаб бериш”лари зумда меҳр-марҳаматга эврилади. Ёзувчи ҳатто кўламдор Ғожа тасвирида ҳам китобхон қалбига ойдин бир нур олиб киришга муваффақ бўлади. Агар, “– Отаси ҳам шундоқ..” таъкиди назарда тутилса, Чўлпон оталар ва болалар муаммоси, яъни фарзанд тарбиясида ибрат бўлиш нақадар муҳим аҳамият касб этишига урғу бергани, ҳикояда маърифий хулосага келгани аён бўлади.

Л.Бўрихон “Кутилган кун” ҳикоясини: “– Бойхон бу кунни илҳақ кутган эди,” жумласи билан бошлайди. Илк жумла мутолаасидан сўнг, беихтиёр: Қаҳрамон қайси кунни, нима учун катта умид ва муштоқлик билан кутган эди? Ўша куни қандай воқеа-ҳодиса содир бўлиши керак эди? Хўш, у содир бўлдими? Бордию, кутилган нарса содир бўлмаган бўлса, бу ҳол қайси сабабларга кўра рўй берган? - деган саволлар пайдо бўлади. Китобхон ровий томонидан ўртага ташланган тугуннинг жавобини топишни, билишни истади.

Адиб Бойхоннинг кайфият-ҳолини юракни увиштирувчи манзаралар фониди тақдим этади. У тарам-тарам бўлиб кетган дарахтга беҳол суяниб, чуқур-чуқур нафас олади. Борлиқ секин-аста кулранг қоронғилик қаърига сингиб боради ва бетиним чайқалади. Оёқ остида бетартиб сочилиб ётган нарсалар бу маконда сал олдин содир бўлган воқелик ҳақида тасаввур уйғотади. Ҳа, у одатдагидай яна маст ҳолда эди.

Китобхон қаҳрамон афсус-надоматли юрак уриши ритми (“чуқур-чуқур нафас олади”) ни тинглайди. Бойхон суянган қадимий дарахт танасидаги тарам-тарам излар, кулранг қоронғилик, чайқалаётган дунё тасвирларига яширинган ишоравий мазмунни чуқурроқ англаш, билиш истаги ортади. Чунки, Бойхонни қуршаб олган муҳит – юз бераётган бадиий реаллик муносабат билдириш истагини уйғотади. Шу боис, ҳар бир китобхон ўз компитентлиги, қобилияти, ҳаётини тажрибаси, ҳиссий идрок ва тасаввурига таяниб вазиятни анализ қила бошлайди. Унинг ички дунёсида миллий ва умуминсоний қадриятлар тизими орқали асл моҳиятни мушоҳада қилиш, умумлаштириш ва мантиқий боғланишларни излаш, ҳаракат-ҳолатларнинг мотивларини идрок қилиш – идентификациялаш жараёни ишга тушади.

“– Энди ҳеч ўнгарилмаслигим тайин, охири умидим ҳам кул бўлди, тамом”⁸, - деган хулосага келиш Бойхон ва унга қўшилиб китобхон кўнглида ҳам ғашлик пайдо қилади. Гарчи, қаҳрамон афсуслари бирор фойда беришига унчалик ишонилмаса ҳам, надоматнинг симтомлари ҳали тўла очилмагани боис, ҳикоянинг давомини ўқиш иштиёқи кучаяди.

Хуллас, адиб бизни сюжет воқеаларини идрок қилишга тайёрлаш асносида, руҳиятимизда муайян эмоционал-ҳиссий кайфият ҳосил қилишга ҳам эришади. Сўнгра асар воқелиги, – қаҳрамон тушган айни ҳолатдан олдинги тарих билан таништиради. Яъни Бойхон бир юмалаб бошқа одамга айланиб қолмаганини далиллашга ўтади. Бошқачароқ айтганда, одатдагидай вужудга келган оқибат сабабини излаш эмас, балки сал бошқачароқ йўсинда, замонавий насрга хос ифода тарзига амал қилиб, оқибатдан унинг сабабига қараб боради. Сабабини нарсанинг ўзидан излайди. Бинобарин, детерминист сифатида қолади. Шунинг учун тасодиф ва истисноларни инкор қилади. Бинобарин, ҳикояда воқеа азал котиби иродаси билан содир бўлди, - деган мазмундаги теологик қараш кузатилмайди.

⁷ Чўлпон. Асарлар. Уч жилдлик. Иккинчи жилд. – Тошкент, Ғафур Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти, 1993. – Б. 285.

⁸ Лукмон Бўрихон. Тун қаъридаги шуъла. Қисса ва ҳикоялар. “ШАРҚ” НМАК Бош таҳририяти. – Тошкент: 2012, – Б. 146.

Демак, Л.Бўрихон ижодий нияти, этик ва эстетик концепциясига кўра: Бойхон психопатологик жиҳатдан шундай ҳолга тушиши муқаррар. Шу ўринда ҳикоядаги бадий таҳлил сифат жиҳатидан ўзгариб, поэтик тадқиқ мақомини олади: *“У бир кучоқ совға келтириб, хотинини туғилган куни билан қутламоқчи, унинг лабларида ширин бир табассум кўрмоқчи, сўнгра эса ўзи орзу қилган ўша ўрик гуллари ифориға бурканиб, ҳамма-ҳаммасини – ўз ҳаётини, турмушини қайтадан бошламоқчи эди”*. (146- б.)

Мана, ниҳоят романтик орзуларга вобаста мақсад-муддао ойдинлашди. Бойхон атрофдагиларни бездирган ранг-туссиз оламдан кўра мукамалроқ дунё яратишга интилади. Воқелик билан ўз идеали орасида номутаносиблик борлигини чуқур ҳис қилмагани боис, ўз орзуларини амалга ошира билишига ишонади. Албатта, Бойхон илдизи билан йўқотмоқчи бўлган нуқсоннинг асл сабаби ўзида эканини ҳам яхши билади. Айниқса, ўнглинишга ниятланган кезларида унинг ички оламига хос асрорлар кенгроқ очилади. Л.Бўрихон кундалик ҳаётда маишат қулига айланиб бораётган одамнинг қалби ва онгидаги ички зиддиятлар, изоҳлаш қийин бўлган кайфият-ҳолатларни тасвирга кўчиради.

Дарҳақиқат, Бойхон дабдурустдан ўнглинишга қарор қилмайди. Бу жараён изтиробли ўйлар гирдобидида қолиш, ўз-ўзини тафтиш қилиш орқали кечади. Жумладан, кекса онаси беозор нолишларидан Бойхоннинг боши ҳам, қайнонаси таъна-танбеҳлари тошбўронидан кўнгли эзгин, айниқса ёш келиннинг овозсиз илтижоли нигоҳларидан қалби пажмурда эди. Шунинг учун, сахармардонда мардикорликка отланар, аллакимларга ёлланиб, ишлаб топган беш-ўн сўм пулини кечқурун уялибгина хотини олдиға кўяр, маст бўлган кунлари эса, аёлидан янада кўпроқ ийманарди. Чунки ғоят меҳрибон, мусичадай беозор, мушфиқ ва итоаткор келинға ўзини номуносиб санар: *“Барибир мени ташлаб кетади”*, -деб ўйларди. (148- б.) Бироқ хотинининг кетиб қолиш нияти йўққа ўхшарди. Одатда, Бойхон кечки емакдан сўнг муздай дераза ойнасидан маҳзун қоронғиликка чўмган торғина ҳовлидаги совуқ урган ўрик дарахтиға сўзсиз тикилиб, шундай ҳаёллар гирдобига ғарқ бўларди.

Шу ўринда, ёзувчи воқеалар ривожини пейзаж тасвирига уйғун тарзда чизиб, уни бадий воқеликнинг муҳим унсуриға айлантиради: *“Неча-неча баҳорлардан бери гулламайдиган, ғуж-ғуж япроқлари кузнинг оловли дами етмасданоқ сарғайиб, қовжираб битадиган бу дарахт, сертомир қадоқ қўллардек шохларини кўкка чўзиб, неларнидир фалакдан сўраётгандай совуқ шамолда дийдираб, чайқалиб турарди”*. (148- б.)

Юқоридаги тасвир биринчидан, айна дамда воқеа кечаётган макон ва замон ҳақида тасаввур беради. Иккинчидан, оиланинг иқтисодий аҳволиға ишора қилади. Учунчидан, ундаги ранглар Бойхоннинг кайфият-руҳияти: азалий оилавий анъаналардан узилиб, ташқи таъсирлар гирдобига тушиб, мўртлашган маънавиятиға контрастли фон вазифасини бажаради. Тўртинчидан, сюжет воқеаларини рамзли йўсинда асослайди. Бешинчидан, сюжетнинг қандай йўналишда ривожланишиға туртки беради.

Эр-хотин бир-бириға термулиб бекорчи ўтиришдан ўзларини олиб қочишар: Бойхон унга тик қарашға ботина олмас, келин эса, гап тополмай қийналишдан чўчиб, рўзғор ғимир-ғимирларидан тинмасди. Тўғри, баъзан Бойхон ўз-ўзидан завқи жўшар, келинчакни эркалатгиси, меҳрибонликлар кўрсатгиси келар, лекин бунга журъат этолмас, тўғрироғи бу хил яқинликка ўзини мутлақо ҳақсиз, деб ҳисобларди. Чунки, юриш-туриши, ҳаминқадар топиш-тутиши билан хотини олдиға ўзини муттаҳамдай ҳис этарди.

Аммо қайтарилмас вақт фақат келажакка қараб интиларкан, ҳолатлар алмашилиб, ҳаёт давом этади. Ҳиссий мушоҳадалар нисбатан янгиланади. Шу маънода, кунлар бир-бирини қувиб ўтган сари Бойхон ва келинчак кўнгилларида ҳам оромбахш туйғулар алангаланиб борарди. Жумладан, Бойхон мардикорликдан қайтаркан, ихтиёрсиз тарзда қадамлари тезлашар, нигоҳлар тўқнашинувини ҳаёлан кўз ўнгига келтираркан, бу ширин ҳиссиётдан кўнгилида ажиб бир орзиқиш ва энтиқиш пайдо бўлишини ҳис этарди. Гарчи юмшоқ ўринға сўзсиз ва журъатсиз чўзилса ҳам, тун ўз қора чодирини зинҳор кўтармаслиги, жила қурса сахарнинг келиш фурсати уч-тўрт баробар узаймоғини истарди. Будаи кезларда, келинчак уни ташлаб албатта онасиникиға кетиб қолиши билан боғлиқ онгостида ғимирлаётган умидсиз

ҳислар чекина, ношукурлик ўрнини ожизона бир умид ва илинж ишғол этарди. Келинчак ҳам ёлғиз қолган кезларида чиройли турмаклаган сочларини дуррача билан танғиб, рўзғор юмушларига шўнғир ва бундай кезларда ўзининг ширин-шакар хаёллари оғушида завқланиб, лаб-лунжини йиғиштиролма қоларди.

Омади юришмай тушдан сўнг шалвирабгина уйга қайтган Бойхон ана шу гўзал манзара, хуш ҳолатнинг шоҳиди бўлади:

“Бойхон бу хушманзарани тўрт-беш дақиқа – то унга хотинининг кўзи тушгунича томоша қилиб тураркан, ногоҳ, димоғига гуп этиб ўрик гулларининг ифори урилгандек туюлди. Боши айланиб кетди.

Хотини у томон илкис назар ташлади-ю, икковлари баравар илжайдилар. Бу уларнинг бир-бировига биринчи самимий табассуми эди.” (149- б.)

Ажабки, кўз ва лабларнинг шу сўзсиз, овозсиз жестикуляцияси – теран маъноли ҳаракат-ҳолати, нигоҳлар ва юздаги билинар-билинемас кулгичлар ифода этган ишоралар, янада аниқроқ айтганда, ёш келиннинг улар ортида яширин олижаноб қалби Бойхон туйғуларини ҳам мувозанатдан чиқаради. Ҳикоя қаҳрамони бу майин кулгичлар олдида таслим бўлади. Кечки овқатдан сўнг одатдагидай, деразининг совуқ ойналари билан юзма-юз бўларкан ўз-ўзига:

“– Йўқ, бундай яшаб бўлмайди. Одамсифат бўлишим керак, одам ...”, дея қайта-қайта уқтиради. (149- б.)

Шу нурли ҳислар роппа-роса уч кун Бойхонни севинч уммоига ғарқ қилади. Уч кун давомида хотинининг туғилган кунига антиқа совға қилиб, юзидаги гўзал табассумни қайта кўриш, уни бахтиёр қилишга талпиниб, энтикиб, ҳаяжонланиб, ҳатто ўша арзанда кунни бесабрлик билан кутиб яшайди. Ўзича тортиқ қилинажак совға – сиртига сарғиш бўёқ билан бир жуфт қуш сурати муҳрланган бежирим ва ялтироқ кўзачани ҳам мўлжаллаб қўяди. Ҳар кун мўъжаз дўконга келиб кўзага суқланиб-суқланиб термулади:

“Унинг назарида қушлар қоп-қора тун аро ҳорғин учиб боришар, митти кўзларида шубҳа-ю ҳадик, умидсизлик ва аламзадалик қалқиб турар, чор-атрофда ҳеч бир қўналға белгиси кўринмас эди ” (150- б.)

Назаримизда, мажоз ботинидаги маънолар: бир жуфт қуш – эр хотин; қоп-қора тун – мавжуд вазият (кенг маънода жамият); ҳорғин парвоз – ночорлик; қўналға белгиси йўқлиги – нажот умиди кўринмаслиги чиндан-да, наинки ўз ҳаётларига шубҳа-ю ҳадик, балки умидсизлик ва аламзадалик билан боқаятган икки дил турмушини тамсил қилиши китобхон жисмига титроқ олиб киради. Юрагини алғов-далғов қилиб юборади.

Бироқ Бойхон умидсизланмайди. Унинг бу кездеги кайфият-ҳолатини адиб: *“Беихтиёр қушларнинг оёқчалари тагига оппоқ гуллаган ўрик шохи тасвирини туширгиси ва қушларни шу ерга қўндириб чек-чегарасиз парвозни буткул тугатгиси келиб кетганди”,* -тарзида жонлантиради. (150- б.)

Китобхон олдин ҳам Бойхонни ўрик гулларининг ифоридан сармаст ҳолда учратган, унинг гуллаган ўриклар маконидан қушларга қўналға топган навбатдаги романтик ҳаёллари билан танишар экан, новдаларни беаган шу ғунчалар (Ҳ.Олимжон) қалбига оқ-ойдин ва нурафшон туйғулар индирганини ҳам ҳис этади. Афсуски, ташқарида унинг гўзал ҳаёлларига мутлақо бегона ҳаёт дарёси ўзга бир маром билан мавжланар эди. Шу уч кун ичида Бойхон буни пайқайдиган кайфиятда эмасди. Шунинг учун ҳам у ўзи орзиқиб кутган кунда ширин хаёллари оғушида чарчоқ нималигини билмай, ғайрати жўшиб, юз-кўзидан табассум аримай меҳнат қилди. Хотининг кечқурун қувонч ва меҳрдан лов-лов қизаришини хаёлида жонлантира-жонлантира дўкончага ошиқди...

Аммо, ароқ магазини олдидаги ички иккиланишни базўр жиловлашга уринишлар шунчаки ўз-ўзини алдаш, ногоҳон учраган бетайин оғайнилар эса, жўн бир баҳона – ёнай деб турган оловга сепилган лампамой бўлди холос. Аслида, бетайинлик кўчасига аллақачон кириб бўлган Бойхон ўзига ўхшаган қадрдон ошналарини кескин рад этишга ботина олмасди. Иродаси сустлик бунга имкон бермасди.

Аёнки, ирдодали одамгина ҳаётӣ мақсадларини аниқ белгилайди. Ўз хатти-ҳаракатини онгли равишда, қатъият билан тўғри ва изчил йўналтира олади. Чунки ирода ва ишонч кишига мавжуд тўсиқларни матонат билан енгишга қодир маънавий-руҳий салоҳият ато этиб, унинг ҳаёт мазмунини белгилаб берувчи муҳим омиллардир. Таъкидланганидай, аждодларимиз ирода тарбиясига катта аҳамият қаратиб, халқ ва миллат иродасини эътиқодий асосларда шакллантиришга интилишган. Чунки, улар эътиқоди заиф кимса миллий ва умуминсоний қадриятлардан узилиб қолгани боис, унинг ташқи кучлар таъсирига берилиш эҳтимоли ҳам ортишини яхши билишган.

Алоҳида шахс фаолияти наинки ўзига, балки объектив шароитга ҳам боғлиқ. Бордию мақсад аниқ бўлиб, ўз ўрнида зарур қарор қабул қилишда сусткашликка йўл қўйилса, демак бундай тўхтамда объективлик эмас, балки субъектнинг истаклари етакчилик қилади. Мақсад англамаган, унга етишиш усуллари нотўғри танланган, бошланган иш охирига етказилмаган ҳолларда ҳам иродасизлик намоён бўлади.

Ҳикояда Л.Бўрихон эр-хотиннинг юқорида эслатилган самимий табассумини бежизга “илжайдилар” демайди. Шу сўз ботинидаги салбий маъно китобхон қалбида куртаклай бошлаган умид ниҳоли гуркираб авж олишига соя солиб, улар иттифоқи омонат экани, қандайдир нохушлик содир бўлишидан огоҳ этиб турарди. Зотан, ўрикнинг неча-неча баҳорлардан бери гулламаслиги, япроқлари кузга етмасдан сарғайиб қовжираб қолиши, совуқ шамолда дейдираб чайқалиши каби мажозий, ишоравий тасвирлар ўқувчи қалбида ҳадик туғдириб улгурган эди. Шу боис, гарчи келин оҳорли кийимларни айнан ўрик дарахти шохларига илгани билан танишса-да, китобхон кўнглидаги ғуборлар тўла аримайди. Чунки, қариндошлик ришталари асосида пайдо бўлган жамиятнинг бу кичик ячейкаси ҳаёти ҳали на моддий, на маънавий-ахлоқий, на руҳий-психологик жиҳатдан етарлича мустаҳкам эмасди. Ниҳоят, ўша ҳадик вақти келиб, чин маънода надомат туйғулари бўлиб қад ростлайди. Бизнингча, бу ҳол иродасизлик орқасидан келувчи шунчаки субутсизлик бўлмай, унинг қуйидаги теран илдизлари ҳам мавжуд:

биринчидан, жамият маданий тараққиёти ва ижтимоий муносабатлар тўғри йўлга қўйилмаган. Масалан, ичкиликбозликка қарши оммавий кураш хўжақўрсинга амалга оширилиб, меҳнат жамоаси бир ёш ходимидан воз кечиш билан муаммога чек қўйган, ўзини хотиржам сезган эди. Қаровсиз қолдирилган Бойхон ўзининг жамиятга кераксиз эканини англаган, уй-рўзғорга рисоладагидай қарашишга имконсизлигини теран ҳис қилган сари, йўлсизлик ва мавҳумлик сари оғиб бораверади;

иккинчидан, Шарқ моногам оилалари учун хос ментал хусусиятга кўра, кекса она ва ёш келинчак дардини ҳарқанча ичига ютишмасин, рўзғор бут бўлишини оиланинг ягона эркагидан кутишга тўла ҳақли эдилар;

учинчидан, келин учун оила – Аллоҳнинг инояти. Шундай экан, унинг аёллик, муслималик бурчи – бу муқаддас кўрғон мустаҳкамлиги учун масъул, қийинчиликларга сабр-бардошли, эрга итоатли, эртадан умидли бўлиш. Уни илжайишга ундаган омил ҳам худди ана шу ожизона умид эди. Демак, аслида келин ҳам, бундай яшаб бўлмаслигини ич-ичидан туйар, бироқ ҳали ошкора тан олгиси келмас, ўз ёғига ўзи қоврилиб яшарди.

Бинобарин, Л.Бўрихон персонажлар кундалик турмушини улар руҳий-психологик биографияси билан уйғун ҳолда чизади. Бу ҳол эса, бизга бадий ижоднинг психологик томонлари, хусусан ҳикояда муаллиф шахсининг акс этиши – ижодкор руҳий биографияси ҳақида ҳам гапириш имконини беради.

Дарҳақиқат, Л.Бўрихон XX асрнинг 80- йиллари иккинчи ярми реал воқелиги билан юзма-юз келиш таъсирида ўз кўнглида пайдо бўлган кечинмалар, онгида кечган фикр-ўйларни бадий ифодага кўчирган. Шубҳасиз, ўша кезларда ўзини қийнаган дардлар, тафаккурини банд этган ўйларни моддийлаштириб, улардан халос бўлган. Демак, ҳикоя қаҳрамонлари этик, эстетик ва психоаналитик жиҳатдан ўз ижодкори – Л.Бўрихонга, адиб эса, персонажлар қисматиға мутлақо бегона эмас.